

Toimintaohjeet seuroille seksuaalirikosepäilyn käsittelyyn

Seksuaalirikokset tutkii aina poliisi

Jos on syytä epäillä seksuaalirikosta, ei seurassa käynnistetä tavanomaista käsittelyprosessia. Seurassa tai lajiliitossa itsenäisesti tehty lisäselvittely voi haitata myöhemmin alkavaa rikostutkintaa. Rikosta epäillessä on rikoksen tutkiminen jätettävä aina poliisille.

Seksuaalirikokset on määritelty [rikoslain 20 luvussa](#). Jos olet epävarma siitä, onko syytä epäillä seksuaalirikosta, konsultoi aina poliisia, tai kysy neuvoa asiantuntijoilta. Voit kysyä neuvoa kertomatta uhrin nimeä.

- Alueesi poliisi
- Rikosuhripäivystys: <https://www.riku.fi/fi/yhteystiedot/>
- Et ole yksin -palvelu: www.etoleyksin.fi

Seksuaalirikoksen uhrin kohtaaminen

Jos lapsi tai nuori kertoo sinulle joutuneensa seksuaalirikoksen uhriksi, kuuntele rauhallisesti, usko hänen kertomaansa ja kiitä häntä luottamuksesta. Kerro, ettei tapahtunut ole hänen syytään.

- Älä johdattele tai painosta häntä kertomaan lisää. Voit kysyä esimerkiksi "Mitä sitten tapahtui?" tai "kerrotko siitä lisää?".
- Pysy neutraalina.
- Kirjaa lapsen tai nuoren kertoma ylös käyttäen samoja ilmauksia kuin hän käytti. Kirjaa ylös myös omat kysymyksesi.
- Kerro lapselle, mitä seuraavaksi tapahtuu, kuten että velvollisuutesi on ilmoittaa asiasta eteenpäin. Älä altista lasta aikuisten selvittelyille asiasta.
- Ilmoita lapsen huoltajille.
- Jos tilanne on akuutti, soita hätänumeroon 112.

Vaikka et kuulisi seksuaalirikoksesta suoraan uhrilta, epäily voi herätä myös toisen osapuolen kertomuksesta tai muusta arveluttavasta käytöksestä. Kysy asiasta suoraan uhrilta, jos mahdollista.

Rikosilmoitus

Kun teet rikosilmoituksen, poliisi harkitsee, onko syytä epäillä rikosta, ja tarvittaessa käynnistää esitutinnan. Rikosilmoituksen voi tehdä kuka vain, mutta parasta olisi, jos rikosilmoituksen tekee henkilö, jolle alaikäinen uhri on kertonut rikoksesta. Jos uhri on täysiikäinen ja kieltää rikosilmoituksen teon, on tätä toivetta kunnioitettava, vaikka hän olisi ollut tapahtuma-aikaan alaikäinen.

Sinulla on aina velvollisuus tehdä rikosilmoitus, jos epäilet, että henkilö suunnittelee raiskausta, törkeää raiskausta, lapsenraiskausta, törkeää lapsenraiskausta, tai törkeää seksuaalista kajoamista lapseen ([RL 15:10](#)). Ilmoittaja ei saa rikostutinnan etenemisestä tietoja. Myöskään tutkimatta jättämisestä ei saa päätöstä. Tietoja saa vain asianomistaja.

Hyvin vähäisin tiedoin tehdyt ilmoitukset eivät välttämättä etene esitutkintaan. Hyvä nyrkkisäntö on, että jos uhri on tiedossa, rikosilmoitukseen on tarpeeksi tietoja. Tekijää ei tarvitse olla yksilöitynä.

Seksuaalirikosepäilyissä suositellaan rikosilmoituksen tekemistä oman alueen poliisilaitoksella. Ole rohkeasti yhteydessä poliisiin ja kerro tietosi tapahtuneesta, vaikka asia tuntuisi vähäiseltä tai epävarmalta. Voit esimerkiksi laittaa esimerkiksi nettivinkin poliisille: <https://poliisi.fi/nettivinkki>

Lastensuojeluilmoitus

Jos epäilet alaikäiseen kohdistuvaa seksuaalirikosta, on tilanteesta suositeltavaa tehdä myös lastensuojeluilmoitus. Kaikki voivat tehdä lastensuojelu- ja rikosilmoituksen, mutta ilmoitusvelvollisia ovat [lastensuojelulaissa määritellyt henkilöt \(LsL 5:25\)](#).

Lastensuojeluilmoitus tehdään lapsen asuinkunnan sosiaalitoimeen. Kiireellisissä tapauksissa ilmoitus voidaan tehdä hätäkeskukseen tai sosiaalipäivystykseen.

Yksityishenkilö pystyy tekemään ilmoituksen anonyyminä, mutta viranomaisen on aina ilmoitettava nimensä ilmoitusta tehdessään. Voit ottaa yhteyttä oman alueen päivystävään lastensuojelun sosiaalityöntekijään ja kysyä neuvoa.

Älä kerro keskeneräisestä tutkimuksesta eteenpäin, mutta puutu epäasialliseen käytökseen

Lajiliitto/seura voi kertoa rikostutkinnasta siinä vaiheessa, kun syyte on nostettu, eli kun asia on tullut julkiseksi. Jos epäasiallisesta käytöksestä viestitään ulospäin esimerkiksi vanhemmille tai seuran työntekijöille, ei saa puhua rikosilmoituksesta tai poliisitutkinnasta, vaan on pysyttävä pelkissä faktoissa. Epäasialliseen käytökseen tulee puuttua, mutta ei leimata rikoksesta, jos syytettä ei ole nostettu. Toisen kunniaa loukkaavan tiedon levittämisestä voi joutua vastuuseen.

- Jos esimerkiksi seurassa toiminutta valmentajaa epäillään lapseen kohdistuneesta seksuaalirikoksesta, ei tästä saa kertoa eteenpäin ennen kuin syyte on nostettu. Seuran tulee kuitenkin toimia seuran omien sääntöjen mukaisesti, ja noudattaa omaa kurinpidollista prosessia. Valmentaja on hyvä ottaa pois lasten ja nuorten kanssa toimivista ryhmistä esitutinnan ajaksi.
- Jos esimerkiksi valmentaja on todistettavasti kutsunut alaikäisen urheilijan yksin kotiinsa tai nukkunut alaikäisen urheilijan kanssa yksin samassa huoneessa, voidaan tilanteessa soveltaa seuran kurinpidollisia toimenpiteitä näihin rikkomuksiin ottamatta kantaa rikosepäilyyn.

Jos henkilö on tuomittu vankeusrangaistukseen lapseen kohdistuvasta seksuaalirikoksesta, tuomio on julkinen/nimi on julkistettu tuomiossa, on seuralla oikeus kertoa asiasta eteenpäin. Asiasta ei usein ole kuitenkaan suositeltavaa lausua kovin julkisesti mitään uhrin suojelun takia.

Syytteen nostamisen jälkeen

Seksuaalirikoksen tapahtuminen vaikuttaa koko yhteisöön. Asiasta on tärkeää keskustella avoimesti vanhempien, urheilijoiden ja valmentajien kanssa. Urheiluseuran tulee ottaa vastuu tapahtuneesta ja pahoitella sitä, sekä viestiä siitä, mitä seura aikoo tehdä jatkossa vastaavien tilanteiden estämiseksi. Nuorille on tarjottava tilaisuus puhua asiasta joukkueensa tai ryhmänsä kesken, ja tarvittaessa ohjata lisäavun piiriin.

Tahoja minne nuoren voi ohjata:

- koulupsykologi
- koulukuraattori
- kunnalliset/hyvinvointialueiden terveystalvelut/terveyskeskus
- Tyttöjen tai Poikien talon palvelut
- erilaiset puhelin- ja chat- palvelut kuten: [Et ole yksin -palvelu](#), [Suomen mielenterveysseuran kriisipuhelin](#), [Nuorten Exit](#), [MLL:n lasten ja nuorten netti ja puhelin](#), [Rikosuhripäivystys](#), [Suojellaan Lapsia ry](#), [Pelastakaa Lapset ry:n Nettivihje](#)

Hae lisää tukea ja neuvoja seuran työntekijöille

Rikosuhripäivystys: <https://www.riku.fi/fi/etusivu/>

Et ole yksin -palvelu: <https://etoleyksin.fi/>

Suojellaan Lapsia ry: <https://www.suojellaanlapsia.fi/>

Pelastakaa Lapset ry:n Nettivihje: <https://www.pelastakaalapset.fi/kehittamis-jaasiantuntijatyo/nettivihje-ja-seksuaalivakivallan-ennaltaehkaisy/>

Olympiakomitean Lupa puuttua, lupa välittää opas:

<https://www.olympiakomitea.fi/uploads/2019/10/64dcb932-lupa-valittaa-lupa-puuttua.pdf>

Poliisi: <https://poliisi.fi/seksuaalirikokset> <https://www.nuoretjarikollisuus.fi/>

Lähteet:

THL Lastensuojelun käsikirja: <https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja>

Käypähoito-suositukset: <https://www.kaypahoito.fi/hoi34040#readmore>

Eikö se kuulu kenellekään? Rohkene kohdata seksuaalisesti kaltoinkohdeltu nuori. Väestöliiton julkaisut 2009.

Konsultaatiokeskustelut Helsingin Poliisin ja syyttäjien kanssa.